

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:3214

av Ewa Thalén Finné m.fl. (M)

Vattenrättsliga frågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattentjänstlagen vad gäller uppdatering av verksamhetsområden, va-anslutning och betalning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att formerna för finansiering av kommunala vattentjänster bör ses över och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av sjöfyllerilagen och tillkännager detta för regeringen.

Vattentjänstlagen

Lagen om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) trädde i kraft den 1 januari 2007. Innan dess gällde 1970 års va-lag. Lagen reglerar vattenförsörjning och avlopp övergripande med hänsyn till människors hälsa och miljö. Ansvaret för att ordna vattentjänster ligger på huvudmannen, dvs. kommunen.

Alla fastigheter där människor bor eller vistas anses ha behov av en vatten- och spillvattenlösning. För dagvatten krävs en mer grundlig utredning där man avgör fastighetens/områdets behov. Det handlar då om att utreda om en fastighet eller grupp av fastigheter utgör ett större sammanhang. Grundprincipen, vilken bl.a. är omnämnd i propositionen till vattentjänstlagen, är att 20–30 närliggande fastigheter utgör ett större sammanhang. Ibland kan det vara färre beroende på närhet till andra fastigheter.

Vid verksamhetsområde för miljöns skull kan så få fastigheter som 10 fastigheter, enligt praxis, utgöra ett eget större sammanhang där närheten till andra fastigheter inte spelar någon roll.

Vattentjänstlagen är alltså en strikt lag som reglerar förhållandet mellan va-huvudmannen och de fastighetsägare som ingår i ett verksamhetsområde. Såväl va-huvudmannen som fastighetsägare har rättigheter och skyldigheter. Det är kommunfullmäktige i kommunen som fastställer verksamhetsområdets gränser, och det skall tydligt framgå vilka fastigheter som ingår.

Vattentjänstlagen har dessvärre utvecklats till ett hinder för byggande på landsbygden. Praxis har blivit att grupper om relativt få bostadshus leder till krav på kommunalt huvudmannaskap för vatten och avlopp, något som leder till högre kostnader för brukarna än om man kan komma överens om lokala, godkända avloppslösningar. Detta behöver justeras.

I och med det växande antal kemikalier som idag används i olika produkter behöver bland annat reningsverken utrustas med ny teknik som reducerar läkemedelsrester och andra svårnedbrytbara föroreningar. För att påbörja denna omställning krävs att kommunerna går i bräschen och investerar i avancerad vattenrening. Redan idag finns genom vattentjänstlagen möjlighet för kommunerna att avsätta delar av avgifterna för allmänna vattentjänster till en fond för framtida nyinvesteringar. Genom tydligare kravställning på kommunernas vattenrening kan omställningen påskyndas. Det krävs även tätare samarbete mellan stat och kommun för att kommunerna ska kunna genomföra omställningen. En möjlig väg framåt är exempelvis att enskilda kommuner genomför pilotprojekt för avancerad vattenrening i samarbete med staten.

Vattendirektivet

EU:s vattendirektiv tolkas i Sverige hårt, vilket bland annat innebär att fördämningar måste rivas, med följd att förutsättningarna för verksamheter nedströms kan påverkas av förändrade nivåer i vattenflödet. Det medför risker för att de areella näringarna ska ta skada. Vi anser att beslut om vattenverksamhet i enlighet med vattendirektivet måste vägas mot den nytta eller skada de kan ha för de areella näringarna. I avvaktan på att förslagen i energiöverenskommelsen preciseras är det rimligt att regeringen utfärdar ett moratorium för processerna kopplade till vattendirektivet så att länsstyrelserna inte sätter igång nya eller driver vidare påbörjade processer.

Tillgången till bra dricksvatten

Dricksvatten är en förutsättning för liv. Fel och brister i försörjningssystemet för dricksvatten får mycket snabbt negativa följder för enskilda hushåll och hela orter. Föroreningar och smittämnen i dricksvattnet kan orsaka att orter slås ut av sjukdomar eller långsiktiga och allvarliga men för enskilda, såsom kroniska sjukdomstillstånd och cancer. Vattenbrist får också negativa konsekvenser för många hushåll, som blir beroende av tillförsel av vatten utifrån eller måste nyttja vatten av bristande kvalitet.

Alliansregeringen tillsatte 2013 Dricksvattenutredningen (SOU 2016:32) i syfte att identifiera nuvarande och potentiella utmaningar för en säker dricksvattenförsörjning. Utredningen lämnar ett stort antal förslag och har nyligen genomgått en omfattande remissrunda. Moderaterna ser fram mot att ta del av regeringens kommande förslag för att trygga den svenska dricksvattenförsörjningen på både kort och lång sikt.

En första fråga som bör lösas är hur den framtida finansieringen av vattenförsörjningen ska se ut. Till exempel kan nämnas att problem med bristande drift, underhåll och återinvestering i dricksvattenförsörjningssystemet finns. Enligt Dricksvattenutredningen läcker en fjärdedel av dricksvattnet ut ur de kommunala

ledningsnäten. Ur det och flera andra perspektiv bör formerna för finansiering av kommunala vattentjänster ses över.

Sverige ska även i fortsättningen ha säkert vatten av god kvalitet. I de områden där dricksvattentäcker finns ska skyddet av täckerna vara anpassat till de lokala förhållandena. Ett vattenskyddsområdes förutsättningar och riskbild varierar av naturliga orsaker beroende på var i landet området är beläget och vilka närliggande verksamheter som finns. Vi anser därför att det bör finnas flexibilitet i utformningen av olika vattenskyddsområden. Regeringen bör vidta åtgärder så att vattenskyddsområden kan utformas på olika sätt för att bättre ta hänsyn till lokala förutsättningar och risker.

Översyn av sjöfyllerilagen

Alliansregeringen införde 2010 sjöfyllerilagen, i syfte att öka säkerheten på sjön. Reglerna omfattar en lägsta promillehalt om 0,2 och gäller för båtar som kan framföras i hastigheter över 15 knop eller har ett skrov om minst 10 meter. Utfallet av lagstiftningen är till stor del positiv – enligt uttalanden från företrädare för sjöpolisen och Kustbevakningen har alkoholbeteendet hos ägare till båtar som omfattas av lagstiftningen ändrats. Färre stora och snabba båtar framförs alltså, enligt utsagor, av berusade personer. Det är i sig gott, men problem kvarstår.

Å ena sidan får lagstiftningen kritik ifrån båtorganisationer, som anser att personer som inte utgör en fara på sjön kriminaliseras. Å andra sidan är antalet drunkningsolyckor i samband med användning av fritidsbåtar i princip konstant och i många fall finns alkohol inblandat i dessa.

Med tanke på att sjöfyllerilagen nu har varit i kraft under sju år, är det lämpligt att genomföra en utvärdering av dess effekter samt en översyn av eventuellt behov för ändringar i lagen.

Ewa Thalén Finné (M)

Carl-Oskar Bohlin (M)

Mats Green (M)

Thomas Finnborg (M)

Lars Beckman (M)